

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΕ ΛΥΚΕΙΑΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΔΑΥΛΕΙΑΣ ΣΧ.ΕΤΟΣ 2015-16

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ : ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑΤΟΣ : ΤΟ ΚΑΨΙΜΟ ΤΗΣ ΔΑΥΛΕΙΑΣ ΤΟ 1943

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : ΜΑΛΙΤΣΑ ΜΑΡΙΑ ΠΕ06

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ ΠΕ05

ΤΑΞΗ Γ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ:ΑΡΓΥΡΑΚΟΥ ΑΣΗΜΙΝΑ

ΔΕΡΒΕΝΑΓΑΣ ΛΑΜΠΡΟΣ

ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΕΛΕΝΗ

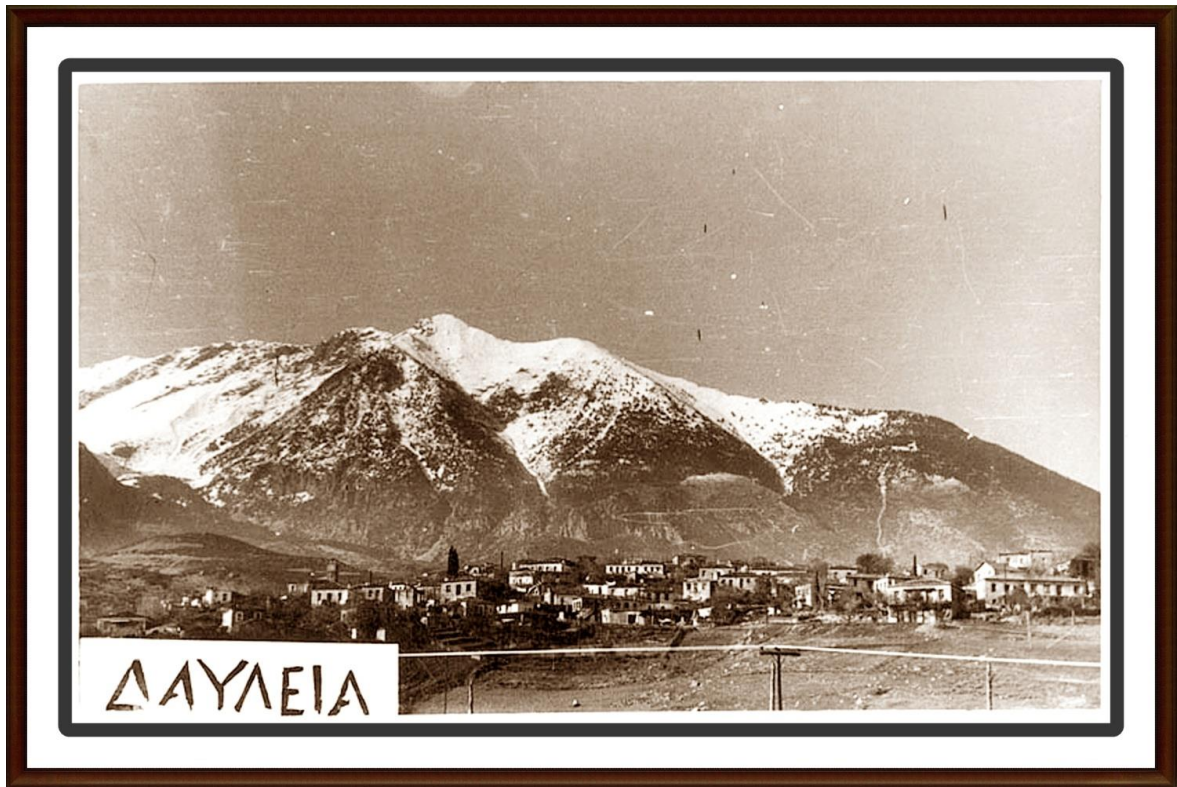
ΙΓΓΛΕΖΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

ΚΑΝΤΟ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΛΙΛΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΜΠΑΚΟΛΟΥΚΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

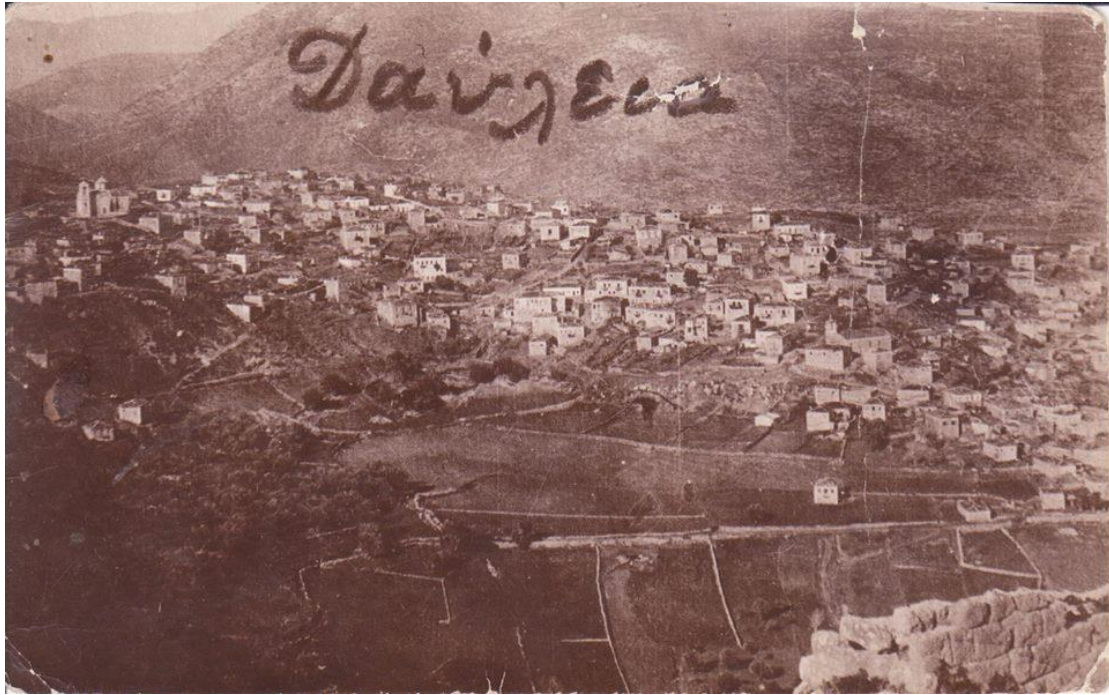
ΤΟ ΚΑΨΙΜΟ ΤΗΣ ΔΑΥΛΕΙΑΣ

Ο βασιλιάς Γεώργιος Β'. Φωτογραφία Nelly's.
Αθήνα, Φωτογραφικό Αρχείο Μουσείου Μπενάκη Ν. 2108α Nelly's

«Οι εχθροί της πατρίδος μας καίουν κωμοπόλεις και χωρία και σήμερα έκαψαν το άνθος του νομού Αττικοβοιωτίας την ωραίαν Δαύλειαν»

είπε ο βασιλεύς της Ελλάδος Γεώργιος ο Β΄ από το Λονδίνο που έμενε.^[1]

Όμως η ιστορία της Δαυλίδος αρχίζει πιο παλιά. Στους αρχαίους καιρούς οι Πέρσες για αντίποινα της συμμετοχής της στην μάχη του Μαραθώνα την έκαψαν για πρώτη φορά.

Στη συνέχεια δεύτερη φορά την έκαψαν οι Τούρκοι για να εκδικηθούν τον θάνατο πολλών Τούρκων από τους Δαυλιώτες.

Τέλος την πυρπόλησαν οι Γερμανοιταλοί και παρακάτω θα περιγράψουμε το γεγονός αυτό.

Πηγή:Φωτογραφίες από το βιβλίο ΤΩΝ R. BATHE ΚΑΙ E. GLODSCHHEY, "DER KAMPF UM DEN BALKAN", OLDENBURG, BERLIN, 1942

ΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΙΤΑΛΩΝ ΣΤΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

Στην α' φάση της κατοχής, έδρευε η 36η ιταλική μεραρχία Forli που υπαγόταν στο ΙΙλο Σώμα Στρατού (Βόλος) ως τμήμα της 11ης ιταλικής στρατιάς του στρατηγού Carlo Vecciareli (190.000).

Μάλιστα στην Άμφισσα υπήρχε το 44ο σύνταγμα (με τάγματα στην Αμφίκλεια και την Αράχοβα) και στη Σπερχειάδα τάγμα του 6ου συντάγματος ιππικού Aosta.

Μετά την ιταλική συνθηκολόγηση της 8/9/1943 από τον ιταλικό στρατό ένα ποσοστό διέφυγε (14.000), άλλο εξοντώθηκε από τους Γερμανούς (14.000) και άλλο σε συντριπτικό βαθμό αιχμαλωτίστηκε (128.000), ένα τμήμα (18.000) συνεργάστηκε με τους ναζί, ενώ ένα τμήμα (16.000) αφοπλίστηκε από τον ΕΛΑΣ που ενίσχυσε έτσι τα τεράστια κενά του σε οπλισμό και υλικό και ενδυναμώθηκε σε μεγάλο βαθμό.

Επίλεκτες Γερμανικές μονάδες αντικατέστησαν τους αναποτελεσματικούς Ιταλούς στις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις από το Σεπτέμβριο 1943 έως το τέλος της κατοχής.

Μερικές από αυτές που έδρευαν μόνιμα ή έφτασαν στην περιοχή για να λάβουν μέρος σε επιχειρήσεις ήταν:

- το 18ο σύνταγμα Ορεινών Κυνηγών SS (από Φινλανδία) που έφτασε στο Λιανοκλάδι 15/8/1943
- το 8ο σύνταγμα ΤΘ Γρεναδιέρων SS (IVη Αστυνομική μεραρχία SS -Λάρισα) από Μάιο 1944 σε Λαμία-Άμφισσα
- το 7ο σύνταγμα ΤΘ Γρεναδιέρων SS (IVη Αστυνομική μεραρχία SS -Λάρισα)
- το 21ο σύνταγμα Κυνηγών Αεροπορίας (XIη Αεροπορική μεραρχία -Αθήνα)
- το 2ο σύνταγμα Brandenburg
- το 845ο Γερμανο-Αραβικό τάγμα
- το 724ο σύνταγμα Ορεινών Κυνηγών (104η μεραρχία Ορεινών Κυνηγών -Αγρίνιο)
- το 734ο σύνταγμα Ορεινών Κυνηγών (104η μεραρχία Ορεινών Κυνηγών -Αγρίνιο)
- το 654ο σύνταγμα πυροβολικού Ορεινών Κυνηγών (104η μεραρχία Ορεινών Κυνηγών - Αγρίνιο)^[2]

ΟΙ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕ Ο ΛΞΟΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μελέτη τουΚ. Δοξιάδη βρήκε ότι περί τα

- 5.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα δασών, δηλαδή το 25% του δασικού πλούτου της χώρας, καταστράφηκε, ενώ η Αττική έχασε το 75% των δασών της.

Αντίστοιχα,

- τα ζώα εργασίας ελαττώθηκαν κατά 60% σε σχέση με το 1939, τα αιγοπρόβατα και τα πουλερικά κατά 50%, ενώ οι χοίροι κατά 80%.

Τεράστιες ζημιές υπέστησαν οι υποδομές. Σύμφωνα με την έκθεση, στους Σιδηροδρόμους του Ελληνικού Κράτους (ΣΕΚ)

- αχρηστεύθηκε το 75% της γραμμής Πειραιάς - Πλατύ, το 100% των γραμμών Θεσσαλονίκης - Φλώρινας και Θεσσαλονίκης - Ειδομένης, και το 23% της γραμμής Θεσσαλονίκης - Αλεξανδρούπολης.

Επίσης καταστράφηκε το

- 80% των σιδηροδρομικών σταθμών, το 40% των γεφυρών, το 35% των σηράγγων, ενώ στους Σιδηροδρόμους Πειραιώς - Αθηνών - Πελοποννήσου (ΣΠΑΠ) αχρηστεύθηκε το 97% της γραμμής.

Οι καταστροφές των οικοδομών ήταν τεράστιας αξίας κυρίως από τους Βούλγαρους, αλλά και από τους Ιταλούς και τους Γερμανούς. Συνολικά η απώλεια έφτασε τις

- 409.000 οικοδομές, δηλαδή το 23,6% του προπολεμικού κτιριακού αποθέματος, εκ των οποίων οι 111.000 καταστροφές αφορούσαν πυρπολήσεις και αντίποινα.

Την κύρια ευθύνη είχαν οι Γερμανοί, οι οποίοι κατέστρεψαν περί τις

- 208.500 οικοδομές αξίας 31 δισ. προπολεμικών δραχμών. Η συνολική αξία των καταστροφών έφτασε τα 61 δισ. προπολεμικές δραχμές, τόνιζε.

Σύμφωνα με την «έκθεση Δοξιάδη»:

- 3.700 πόλεις και οικισμοί καταστράφηκαν από βομβαρδισμούς, λεηλασίες και πυρπολήσεις
- 1,2 εκατ. κάτοικοι, δηλαδή το 18% του πληθυσμού της χώρας έμειναν άστεγοι
- 88.000 αγροτικές οικογένειες ζούσαν σε ερείπια και 100.000 αστικές οικογένειες υπό άθλιες συνθήκες
- 15.000 καταστηματαρχες και βιοτέχνες έχασαν την επαγγελματική τους στέγη
- 80.000 οικογένειες πούλησαν τα σπίτια τους και έχασαν την περιουσία τους
- 5.000 σχολεία καταστράφηκαν
- 1,5 εκατ. οικογένειες ζούσαν σε σπίτια χωρίς τζάμια, φως ή θέρμανση.

Η καταγραφή των υπουργείων εντόπισε καταστροφές μνημείων τέχνης, βυζαντινής και λαϊκής αρχιτεκτονικής, εκκλησιών και αρχοντικών.

Πολλά μοναστήρια και επτά μεγάλες βυζαντινές εκκλησίες καταστράφηκαν εντελώς (οι έξι από τους Γερμανούς), ενώ 12 άλλες έπαθαν σοβαρές ζημιές. Καταστράφηκαν βενετικά κτίρια, βιβλιοθήκες και μουσεία. Ένα διαλύθηκε εντελώς, τέσσερα υπέστησαν σοβαρές ζημιές, καθώς και μία βιβλιοθήκη (από τους Γερμανούς).[3]

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Οι καπετάνιοι των μεγάλων μονάδων του Ε.Λ.Α.Σ. στη σύσκεψη της Λαμίας (16-11-44).
 Σπ. Μελετζή, *Με τους αντάρτες στα βουνά*, Αθήνα 1996, εικ. 103.
 © Σπύρος Μελετζής

Ο Ναπολέων Ζέρβας.
 Dmitri Kessel, *Ελλάδα 1944*, ΑΜΜΟΣ, 1997, εικ. 76.
 © ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΜΜΟΣ

Τα πρώτα δείγματα ηρωισμού και αντίστασης των Ελλήνων απέναντι στις κατοχικές Δυνάμεις υπήρξαν η αυτοθυσία του Έλληνα φαντάρου που φύλαγε την ελληνική σημαία

στο βράχο της Ακροπόλεως. Όταν οι Γερμανοί την κατέβασαν να για να υψώσουν τη σβάστικα, ο Έλληνας στρατιώτης Κωνσταντίνος Κουκκίδης τυλίχτηκε με την ελληνική σημαία και πήδηξε από τον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης, βρίσκοντας τραγικό θάνατο. Αυτό το γεγονός έλαβε μέρος στις 27 Απριλίου 1941. Το άλλο γεγονός, αφορά στην υποστολή της γερμανικής σημαίας από την Ακρόπολη, έναν περίπου μήνα αργότερα, στις 30 Μαΐου 1941, από τους Μανώλη Γλέζο και Απόστολο Σάντα, όπως προαναφέρθηκε. Εξάλλου η στάση των Ελλήνων απέναντι στους Γερμανούς φάνηκε από την αρχή, αφού οι Γερμανοί αναγκάστηκαν να παρελάσουν σε μία άδεια Αθήνα, αφού οι κάτοικοί της είχαν κλειδωθεί στα σπίτια τους αρνούμενοι πεισματικά την «υποδοχή» του στρατού των κατακτητών στην πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους.

Η ανατίναξη του αρχηγείου της Ε.Σ.Π.Ο., μιας οργάνωσης Ελλήνων φιλοναζιστών, από την Π.Ε.Α.Ν. (Πανελλήνιος Ένωσις Αγωνιζομένων Νέων) με αρχηγό τον αξιωματικό της Αεροπορίας Κώστα Περρίκο έρχεται να προστεθεί στις πρώτες προσπάθειες αντίστασης του ελληνικού λαού. Το γεγονός συνέβηκε στις 22 Σεπτεμβρίου του 1942. Τα θύματα των Ελλήνων μειοδοτών και των Γερμανών αξιωματικών και στρατιωτικών υπήρξαν πολλά. Στη συνέχεια, στην Αντίσταση κατά των κατακτητών έλαβε μέρος σχεδόν ολόκληρος ο ελληνικός πληθυσμός μέσα από διάφορες δράσεις. [4] Οι Έλληνες δεν μπόρεσαν να δεχθούν ότι εκείνοι που νίκησαν τους εισβολείς στο Αλβανικό μέτωπο ζούσαν κάτω από συνθήκες εξαθλίωσης, πείνας και στυγνής εκμετάλλευσης από τις κατοχικές δυνάμεις. Άνθρωποι κάθε ηλικίας, ιδιότητας, κοινωνικής και πολιτικής ένταξης, σε πόλεις και ύπαιθρο μετείχαν στον αγώνα. Πνευματικές προσωπικότητες, καλλιτέχνες και πλήθος άλλων πολιτών, ο καθένας με τον τρόπο του, ανταποκρίθηκαν στα αντιστασια κελεύσματα.[5]

Το μίσος των Ελλήνων για τα όσα ήταν αναγκασμένοι να υποστούν αποτέλεσε το μέσο που ένωσε τον ελληνικό λαό. Στα πρώτα αυτά αντιστασιακά βήματα των Ελλήνων οι κατακτητές απάντησαν με σκληρό τρόπο χωρίς αυτό να πτοήσει το ηθικό των Ελλήνων.

Ταυτόχρονα η Αντίσταση των Ελλήνων, επειδή δεν μπορούσε να γίνει με οργανωμένο στρατό άρχισε να οργανώνεται από τους Αντάρτες. Οι τελευταίοι είτε μόνοι τους είτε σε συνεργασία με στρατιώτες των συμμαχικών δυνάμεων επέφεραν μεγάλα χτυπήματα στους κατακτητές. Ένα από αυτά υπήρξε η ανατίναξη της Γέφυρας στο Γοργοπόταμο [6] αλλά και η απαγωγή του Γερμανού στρατηγού Κράιπε, διοικητή της γερμανικής φρουράς στην Κρήτη από Έλληνες αντάρτες και Βρετανούς κομάντος και τη μεταφορά του στη Μέση Ανατολή. [7]

Τα αντίποινα των Γερμανών σε κάθε προσπάθεια αντίστασης των Ελλήνων υπήρξαν σκληρά. Όχι μόνο κατέφευγαν σε μαζικές εκτελέσεις αλλά πολλές φορές έκαιγαν και ολόκληρα χωριά τα οποία παρείχαν βοήθεια στους Αντιστασιακούς. Η Αντίσταση των Ελλήνων ποτίστηκε με ποτάμια αίμα αθών. Τελικά, όμως το ποτάμι του αίματος των αθών Ελλήνων έγινε χείμαρρος κατά των κατακτητών.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΝΤΑΡΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΒΟΙΩΤΙΑ

Ομάδα σαμποτέρ.

Σπ. Μελετζή, *Με τους αντάρτες στα θουνά*, Αθήνα 1996, εικ. 216.

© Σπύρος Μελετζής

Στις αρχές του 1942 η ένοπλη κοινωνική διαθεσιμότητα συνάντησε τον ενθουσιασμό του Ανδρέα Μούντριχα (Ορέστη), ενός σαραντάχρονου πρώην αξιωματικού της χωροφυλακής, μνημένου στο ΚΚΕ, που αγνόησε τους δισταγμούς της ηγεσίας και βγήκε στο βουνό με δύο μόνο άνδρες, τον Βλάση Σκαπέτη (Γερο-Βλάση) από την Θήβα και τον καταδιωκόμενο Θανάση Παναγιώτου (Νάκια) από το Ακραιφνίο. Μέσα σε ένα χρόνο η ομάδα απορρόφησε αρκετούς «μοναχόλυκους της ένοπλης παρανομίας». Καπετάνιος ο Ορέστης και στρατιωτικός διοικητής ο έφεδρος υπολοχαγός Μιχάλης Παπαπαναγιωτάκης (Αχιλλέας)— με έδρα την Πάρνηθα, και δύο περιφερειακά υπαρχηγεία, Αττικής και Θηβών. Σύντομα πλαισιώθηκε από εθελοντές, κομματικά μνημένους και ορισμένους μόνιμους υπαξιωματικούς –λοχίες και επιλοχίες— που αναδείχθηκαν σε ηγετικές παρουσίες: Γιώργος Μπουτσίνης (Νικήτας), Παναγιώτης Μηλιώτης (Σπάρτακος), Κώστας Αντωνόπουλος (Κρόνος), Παναγιώτης Κοροπούλης (Δεληβοριάς). Αφού τον Μάιο συμπύχθηκε για δύο μήνες στην Φθιώτιδα αντιμετωπίζοντας ιταλικές εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, τον Ιούλιο το Αρχηγείο επέστρεψε δυναμικά στην περιοχή αποπλίζοντας σταθμούς χωροφυλακής και κηρύττοντας το μήνυμα της εξέγερσης ακόμα και στα πεδινά. Έμεινε σαν ανέκδοτο πως οι Ιταλοί είχαν χάσει σε τέτοιο βαθμό τον έλεγχο της κατάστασης (σύμφωνα τουλάχιστον με μαρτυρία του Π. Μηλιώτη–Σπάρτακου), ώστε η φρουρά της Θήβας συγχρόνιζε το σιωπητήριο με το αντάρτικο σάλπισμα στους γύρω λόφους.

Πρέπει να σημειωθεί, ιδιαίτερα, ότι στο σύνταγμα 5/42 δυτικής Φθιώτιδος από τους 400 άντρες οι 150 ήταν αυτόμολοι (Γερμανοί, Πολωνοί, Ιταλοί, Σοβιετικοί αντιφασίστες). [8]

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

"Τα μάτια της κι' η λευτεριά ποτέ δεν ησυχάζουν"

Σπ. Μελετζή, *Με τους αντάρτες στα βουνά*, Αθήνα 1996, εικ. 249.

© Σπύρος Μελετζής

- ❖ Μετά την επιτυχημένη ενέδρα στη θέση «Σαλίγκαρος» κοντά στα Βίλλια (14 Αυγούστου 1943) εναντίον ιταλικών και γερμανικών οχημάτων, οι Γερμανοί πήραν την κατάσταση στα χέρια τους. Τα ξημερώματα της 9ης Σεπτεμβρίου, 400 μαχητές του Τάγματος Παρνασσίδας απέκλεισαν το ιταλικό τάγμα της Αράχοβας και απαίτησαν την παράδοση των όπλων. Την ίδια πρόθεση αφοπλισμού των Ιταλών είχε και το επίλεκτο γερμανικό 18ο Σύνταγμα Ορεινών Κυνηγών, που κινήθηκε προς την πόλη το πρωί της 10ης Σεπτεμβρίου αγνοώντας τα συμβάντα της προηγούμενης. Με βολές όλμου, τα οχήματα ακινητοποιήθηκαν και ξεκίνησε μια σφοδρότατη μάχη κοντά στα τελευταία σπίτια της Αράχοβας. Το γερμανικό τμήμα αμύνθηκε, σύντομα όμως υπερφαλαγγίστηκε από ένα λόχο ανταρτών της Λιβαδειάς (III Τάγμα του 34ου Συντάγματος) και ένα ετερόκλητο πλήθος μαχητών από Δαύλεια, Δίστομο και Στείρι.

Από τους 120 περίπου Γερμανούς επέζησαν μόλις 25, ενώ οι Έλληνες είχαν 7 νεκρούς, οι περισσότεροι «αυτοχειροτονημένοι» πολεμιστές της Αράχοβας. Δεκαπέντε φορτηγά οχήματα-λάφυρα μεταφέρθηκαν στο Κυριάκι κάτω από τις επευφημίες των κατοίκων, ενώ ο αφοπλισμός του ιταλικού τάγματος στη Δεσφίνα συμπλήρωσε μια ανεπανάληπτη νίκη. Είναι ενδεικτικό του κλίματος εκείνων των ημερών πως στις 10 Σεπτεμβρίου οι

Γερμανοί απαγχόνισαν δέκα νεαρούς αντιστασιακούς στη Λιβαδειά θεωρώντας πως επέκειτο ένοπλη εξέγερση στην πόλη!

- ❖ Στις 16 Οκτωβρίου του '43 ένας λόχος της 11ης Αεροπορικής Μεραρχίας που είχε εξορμήσει από την Ελευσίνα εγκλωβίστηκε από τα πυκνά πυρά ανταρτών και οπλισμένων κατοίκων έξω από την Πύλη και υπέκυψε μετά από πολύωρη μάχη. Σκοτώθηκαν 45 Γερμανοί, ενώ αιχμαλωτίστηκαν επίσης 45. Οι Έλληνες είχαν 11 νεκρούς και 10 τραυματίες. Επί δύο ημέρες ακολούθησαν σφοδρές συγκρούσεις με συνεχείς γερμανικές ενισχύσεις από Ελευσίνα, Μάζι και Θήβα που ανάγκασαν τους αντάρτες να συμπυκνωθούν στη μικρή κοιλάδα της Μαζαρέικας. Ο απολογισμός της τριήμερης μάχης –και ενός εκ των μεγαλύτερων θριάμβων της ελληνικής αντίστασης– που διεξήχθη 60 μόλις χλμ. από την πρωτεύουσα, ήταν περίπου 150 νεκροί Γερμανοί και ο εμπρησμός των Δερβενοχωρίων.
- ❖ Το πρωί της 7ης Δεκεμβρίου 1943, το αυτοκίνητο του Χανς Μάγιερ δέχτηκε επίθεση έξω από την Αλιάρτο. Από τα πυρά σκοτώθηκε η σύζυγος του Μάγιερ, γεγονός που πλήρωσαν με τη ζωή τους πέντε όμηροι των στρατοπέδων Θηβών και Υπάτου (Σίρτζι) και πέντε κάτοικοι της Αλιάρτου.
- ❖ Τη νύχτα της 7ης Ιανουαρίου 1944, μια ομάδα του III/34 Τάγματος Λιβαδειάς επιτέθηκε στη Βρασταμίτα (Υψηλάντης) και σκότωσε δύο Γερμανούς υπαξιωματικούς. Την επόμενη ημέρα, 50 άτομα τουφεκίστηκαν μέσα στο χωριό. Με γερμανική διαταγή απαγορεύτηκε αυστηρά η κατάθεση στεφάνων, η σταυροθεσία και η τέλεση μνημοσύνου για τα θύματα.
- ❖ Ακολούθησαν δύο λουτρά αίματος: Στις 26 Απριλίου, 117 αντιστασιακοί όμηροι, κρατούμενοι των φυλακών Λιβαδειάς και κάτοικοι της περιοχής, θερίστηκαν από τα γερμανικά πολυβόλα στη θέση «Καρακόλιθος» Λιβαδειάς (στο σημείο που την προηγούμενη 5 αξιωματικοί των Ες-Ες είχαν σκοτωθεί σε ενέδρα του ΕΛΑΣ) και τον Μάιο ακολούθησε η εκτέλεση 120 ομήρων από το στρατόπεδο Χαϊδαρίου στη Ριτσώνα Αυλίδας –6χλμ. νότια της Χαλκίδας. Η ναζιστική τρομοκρατία δεν έπνιγε λιγότερο τα αστικά κέντρα. Τον Απρίλιο του 1944, το γερμανικό φρουραρχείο Λιβαδειάς απείλησε τους κατοίκους με αδιάκριτες εκτελέσεις εάν συνεχιζόταν η δράση «κομμουνιστικών» ομάδων στην πόλη.
- ❖ Στα μέσα Ιουλίου, το Σύνταγμα Ευζώνων Αθηνών κλήθηκε να ενισχύσει εσπευσμένα το βοιωτικό «μέτωπο». Το σχέδιο ανατράπηκε, καθώς τη νύχτα της 7ης προς 8η Αυγούστου 1944, το 34ο Σύνταγμα πραγματοποίησε ταυτόχρονη επιδρομή στις φρουρές Γερμανών και ταγματασφαλιτών σε Τοπόλια (Κάστρο), Βρασταμίτα και Κρικκούκι. Στην αιματηρή νυχτομαχία, οι Γερμανοί μέτρησαν 8 νεκρούς και 27 τραυματίες, ενώ σκοτώθηκαν 12 συνεργάτες τους, μεταξύ των οποίων ένας ανθυπολοχαγός.

- ❖ Τον Οκτώβριο του 1944, η ΙΙ Μεραρχία Αττικοβοιωτίας–Φωκίδας του ΕΛΑΣ άφησε την Φωκίδα και εισήλθε απελευθερώτρια στην Θήβα σημαίνοντας το τέλος της σκλαβιάς για τον πολύπαθο βοιωτικό χώρο. [9]

ΑΝΤΙΠΟΙΝΑ ΓΕΡΜΑΝΟΙΤΑΛΩΝ ΣΤΗ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ

ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Παρακάτω αποτυπώνονται τα σημαντικότερα καταγεγραμμένα αντίποινα των κατακτητών στην περιοχή μας και ο αριθμός εκτελεσμένων (637 στη 2η στήλη) και συλληφθέντων-ομήρων (619 στην 3η στήλη):

Ημερ.	Εκτελ.	Συλ/ Ομηρ	
15/07/1942	14		Ν.Μοναστήρι Δομοκού
28/09/1942	180		Καλοσκοπή Φωκίδος Μεταφέρονται όμηροι στη Θήβα
26/10/1942	5		Βάργιανη Φωκίδος
01/11/1942	10		Υπάτη απαγχονισμός
03/11/1942	6		Γραβιά
28/11/1942	12		Γοργοπόταμος αντίποινα ανατίναξης Γοργοποτάμου
01/12/1942	10		Ομβριακή Δομοκού
01/12/1942	22		Καστέλλια Φωκίδος
05/12/1942	6		Χρύσω Αγράφων
06/12/1942	14		Καστέλλια Φωκίδος αντίποινα ανατίναξης Γοργοποταμου
24/12/1942	13		Μ.Χωριό Ευρυτανίας
12/02/1943	3		Λιανοκλάδι

05/04/1943	407	Κούρνοβο–Γραμμένη Πλατύστομο, Μακρακώμη Σπερχειάδα. Συλλήψεις στα πλαίσια εκκαθαριστικών επιχειρήσεων των Γερμανών-Ιταλών στη δυτική Φθιώτιδα και περιοχή Δομοκού από 5/4 έως 13/4/43.
09/04/1943	20	Αγία Ευθυμία Φωκίδος
14/04/1943	33	Βουνιχώρα Φωκίδος
16/04/1943	10	Αμφίκλεια
29/05/1943	10	Αταλάντη
13/07/1943	13	Ομβριακή
07/10/1943	11	Λιλαία (Ανω Αγόριανη) Παρνασσού
09/10/1943	10	Καραβίδα (6) / Μενδενίτσα (4)
05/11/1943	9	Τυμφρηστός
02/04/1944	150	Λαμία Όμηροι (50) από Λαμία (50) από Λειβαδιά (50) από Θήβα
09/04/1944	15	Ομβριακή Δομοκού
10/04/1944	6	Λαμία
11/06/1944	26	Βρασταμίτα(σημ.Καλάμι)
13/06/1944		Ι.Μ Αντίνιτσας Ολοσχερής καταστροφή του μοναστηριού και του Σανατορίου.
17/06/1944	28	Υπάτη
02/07/1944	11	Γραβιά Άμφισσας
09/07/1944	15	Άμφισσα
09/08/1944	32	Σπερχειάδα
09/08/1944	91	Τυμφρηστός
10/08/1944	17	Καρπενήσι
12/08/1944	32	Κλωνί συλληφθέντες που μεταφέρθηκαν στη Λαμία
14/08/1944	9	Παλαιοβράχα Στα πλαίσια της εκκαθαριστικής επιχείρησης των Γερμανών “ΚΡΕΥΖΟΤΤΕΡ”
29/08/1944	6	Ιτέα

Στο Λεύκωμα που εξέδωσε το 1995(επανεκδοση του 1944) η XIIIη μεραρχία αναφέρει απώλειες στις τάξεις της 177 νεκρούς και 25 αιχμαλώτους ενώ για τους Γερμανοιταλούς νεκρούς 4.400 και αιχμαλώτους 353.^[10]

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οι μαρτυρίες που παρατίθενται προέρχονται από φακέλους του ΥΠΕΞ με ένδειξη «Ναζιστές εγκληματίες πολέμου» και αφορούν αλληλογραφία του Έλληνα εκπροσώπου στα Ηνωμένα Έθνη και του Ελληνικού Εθνικού Γραφείου Εγκλημάτων Πολέμου (Greek National War Crimes Office).

Στους συγκεκριμένους φακέλους του ΥΠΕΞ καταγράφονται εγκλήματα σε πάνω από 60 πόλεις και χωριά της ελληνικής επικράτειας, ανεβάζοντας τον αριθμό των κατηγορουμένων σε εκατοντάδα και πλέον. Αναλυτικότερα, αναφέρονται οι περιπτώσεις κατά υποφάκελο (1946 / 1.3, τμήμα 1/1, 2, 3 και 4).

Βοιωτία

Κωπαΐδα, Δομβραΐνα Βρασταμίτες και Αλίαρτος: Κατηγορούμενος ο διοικητής της Εταιρείας Κωπαΐδος Otto ή Orst Magers για δολοφονίες αμάχων, πλιάτσικο, απρόκλητες καταστροφές ιδιωτικής περιουσίας και εκτέλεση 50 ομήρων στους Βρασταμίτες. Ο Κιουσόπουλος σημειώνει στην έκθεσή του με αρ. 19 ότι ο Magers είχε εγκατασταθεί μερικά χρόνια προτού ξεσπάσει ο πόλεμος ως γεωπόνος στην περιοχή, απεδείχθη όμως ότι ήταν μυστικός πράκτορας της Γκεστάπο που ενεδύθη αμέσως τη στολή του γκεσταπίτη και ανέλαβε τη διεύθυνση της Βρετανικής Εταιρείας Κωπαΐδος πουλώντας στη μαύρη αγορά σημαντικό μέρος της περιουσίας της προς ίδιον όφελος.

Δίστομο: Πάνω από 1.000 νεκροί, από τα γνωστότερα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Το χωριό ισοπεδώθηκε. Κατηγορούμενοι ο πτέραρχος Helmut Felmy και ο συνταγματάρχης Frans. Επίσης οι διαβόητοι Ες - Ες ταγματάρχης Rickert, ανθυπολοχαγός Zabel και αρχιλοχίας Willy Yannis. Συνεργός η μεταφράστρια των Ες Ες Johanna.

Σπερχειάδα: Σφαγή 26 υπέργηρων που δεν μπόρεσαν να εγκαταλείψουν την πόλη. Πλιάτσικο οικιών και τοποθέτηση ναρκών που αποδεκάτισαν όσους επέστρεψαν στο χωριό.

Λιβαδειά: Κατηγορούμενοι ο Hauptmann Hollmann, οι υπολοχαγοί Bockl, Hilbig και Rode, ο αρχιλοχίας των Ες Ες Willy Yannis και ο γραμματέας Karl Paar για δολοφονίες αμάχων, ομηρεία, πλιάτσικο και

Κατηγορούμενοι ο Hauptmann Hollmann πυρπολήσεις οικιών., οι υπολοχαγοί Bockl, Hilbig και Rode, ο αρχιλοχίας των Ες Ες Willy Yannis και ο γραμματέας Karl Paar για δολοφονίες αμάχων, ομηρεία, πλιάτσικο και πυρπολήσεις οικιών.[11]

ΤΙ ΠΡΟΗΓΗΘΗΚΕ ΤΟΥ ΚΑΨΙΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΑΥΛΕΙΑΣ

6 Μαρτίου 1943: Άνοιγμα των φυλακών Λειβαδιάς- Ιστορικό ντοκουμέντο με Αγοριανίτες, Σουβαλιώτες και Δαδιώτες

Στην φωτογραφία, οι αντάρτες που συμμετείχαν στο άνοιγμα των φυλακών Λειβαδιάς, λίγες μέρες μετά, στην Δαύλεια έξω από τον ημιτελή Ι.Ν.Αγίων Αναργύρων. Στη μέση, ο δάσκαλος Νίκος Δημητρίου, και περιστοιχίζεται από τους γιους του Νικηφόρο (αριστερά στη φωτογραφία) και Σόλωνα (δεξιά του).[12α]

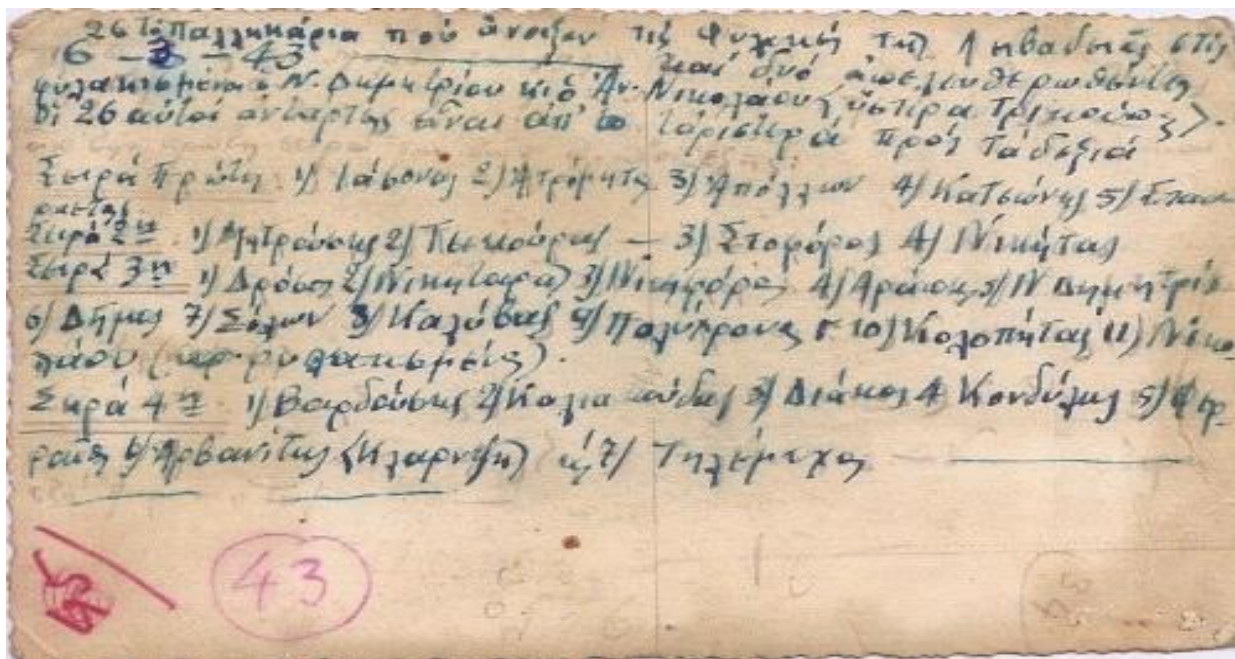
Ξημερώνοντας 6 Μαρτίου 1943, ομάδα ανταρτών του ΕΛΑΣ Παρνασσίδας ανοίγει τις φυλακές της Ιταλοκρατούμενης Λειβαδιάς – 4.000 Ιταλοί στρατιώτες – και απελευθερώνει 80 κρατούμενους μεταξύ των οποίων ήταν και ο δάσκαλος Νίκος Δημητρίου, πατέρας του καπεταν-Νικηφόρου, και η γερο-Σοφία, μάνα του Φώτη Παρνασιώτη (Δήμος Τσόκας). Στην παράτολμη επιχείρηση συμμετείχαν 25 παλικάρια, ανάμεσά τους πολλοί συντοπίτες μας, κυρίως Αγοριανίτες, Σουβαλιώτες και Δαδιώτες...

Ατρόμητος (Ζάχος Δράμπαλης), Τηλέμαχος (Γ. Σουραβλής – αργότερα -Λυκούργος), Νικήτας (Κομνάς Κ. Κομνά), Βαρδουσάκος (Κομνάς Ηρ. Κομνά), Κατσώνης (Ηλίας Γ. Καραντζάς), Σόλωνας (Ι. Δημητρίου), Νικηφόρος (Δ. Δημητρίου), Στοφόρος, Δρόσος (Κώστας Πλατιάς), Νικηταράς (Κώστας Πλατιάς) -ξαδέλφια-, Μητρούσης (Κρίνος), Ιάσονας (Μερτζιάνης)...

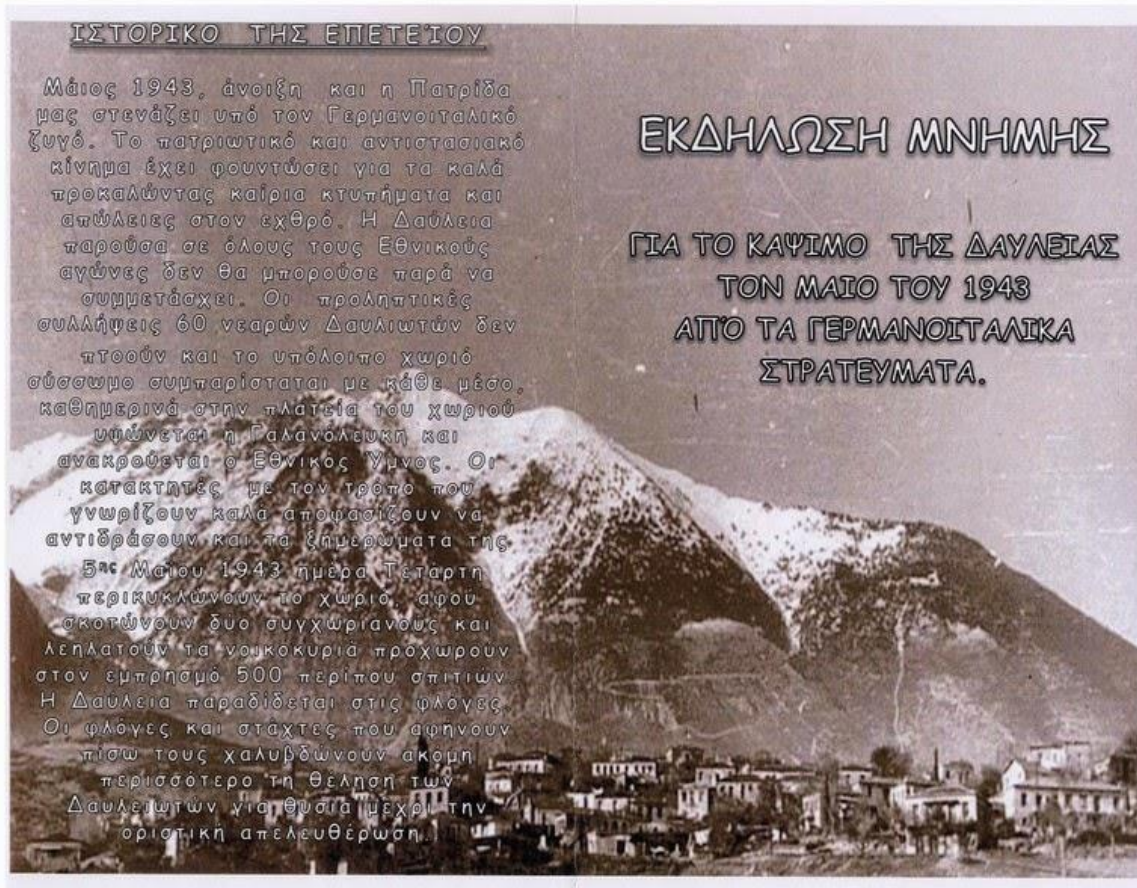
Στην επιτυχία του τολμήματος καθοριστική ήταν η συμβολή του Σουβαλιώτη Γιώργου Καραχάλιου, που εκείνη την περίοδο υπηρετούσε την στρατιωτική θητεία του

τοποθετημένος στην χωροφυλακή (συνηθισμένο, τότε) στις φυλακές Λειβαδιάς, και συνεργάστηκε με τους αντάρτες για τον αφοπλισμό της φρουράς.

Η επιχείρηση είναι μοναδική σε όλη την περίοδο της Κατοχής στην Ελλάδα και αποτελεί ιστορικό ντοκουμέντο της αντρειοσύνης των μαχητών που γεννάει η ιδιαίτερη πατρίδα μας, η ηρωική Παρνασσίδα.

Στο οπισθόγραμμα, γραμμένα ιδιοχείρως από τον δάσκαλο Νίκο Δημητρίου, τα ονόματα των ανταρτών και δύο απελευθερωθέντων (ο δεύτερος είναι ο δάσκαλος Αντώνης Νικολάου – αργότερα αντάρτης, με το όνομα «Τρικούπης»).[12β]

5-5-1943 Ημέρα Τετάρτη.

Άλλη μια ζεστή μέρα ξημέρωνε. Μόλις δέκα ημέρες από την εορτή του Πάσχα. Άλλο ένα Πάσχα τυρρανικό κάτω από τη φασιστική μπότα του Άξονα. Άραγε πότε θα ακούγονταν το χαρμόσυνο μήνυμα Ελλάς Ανέστη. Αυτό το Πάσχα έβρισκε το χωριό λαβωμένο από τη σύλληψη ήδη 60 Δαυλιωτών που περίμεναν μαρτυρικά να εκτελεστούν σαν αντίποινα για κάθε Γερμανό που θα σκοτωνόταν από αντάρτες. Ένας προς πενήντα ήταν η αναλογία. Ένας δηλαδή δειλός φασίστας προς 50 αθώα παλληκάρια Έλληνες.

Η ξηρασία ταλαιπωρούσε το χωριό. Δεν φθάνουν οι Γερμανοιταλοί με τις αρπαγές τους, δεν φθάνουν οι αντάρτες με τους υποχρεωτικούς τους ανεφοδιασμούς τους, έχουν και την ξηρασία να αντιμετωπίσουν οι κάτοικοι.

“Ο Θεός δεν θα αφήσει,άλλωστε χάριν σ’Αυτόν τα έχουμε καταφέρει μέχρι τώρα,λέει ο Δημητράκης. Να κάνουμε λιτανεία,να παρακαλέσουμε την Παναγιά, να παρακαλέσουμε τους μοναχούς να λιτανεύσουν την εικόνα της και θα βρέξει,θα δείτε θα βρέξει,το ξέρω”.

Πράγματι εκείνη την ανοιξιάτικη ημέρα είχε παρθεί η απόφαση οι καλόγεροι της Ι.Μ.Ιερουσαλήμ να λιτανεύσουν την αγία εικόνα της Παναγίας της Οδηγήτριας για να βρέξει.

Δεν είχε χαράξει καλά -καλά ακόμα όταν από τη Χαιρώνεια φάνηκε φάλαγγα αυτοκινήτων. Αυτό δεν ήταν για καλό. Η επιφυλακή που είχε τοποθετηθεί στο ρολόι κτύπησε τη καμπάνα. Όλοι κατάλαβαν. Το περίμεναν. Το ήξεραν. Το φοβόντουσαν. Κάποιοι ήδη είχαν μετακομίσει εκτός χωριού.

-Τι θέλουν από μας; Σας το είπα τα πολλά πάρε-δώσε με τους αντάρτες δεν θα μας βγουν σε καλό. Θυμάστε που πριν λίγες εβδομάδες οι αντάρτες απελευθέρωσαν τους κρατούμενους από τις φυλακές της Λειβαδιάς και μαζεύτηκαν να το γιορτάσουν στο χωριό μας,ε! ήρθε και ο λογαριασμός.

-Δεν φταίει αυτό. Τους πληροφόρησαν ότι οι αντάρτες φτιάχνουν οχύρωμα στον Αι-Σιμιό για να τους χτυπήσουν και ξέρεις ποιος τους το σφύριξε, ο Τ. .

-Κάτι ήξεραν αυτοί που φύγαν μόλις άκουσαν τις φήμες ότι μετά το κάψιμο της Βιλίτσας έρχεται η ώρα της Δαύλειας. Εμείς τον κοροιδεύαμε τον Γιώργη με την οικογένειά του. Άντε τώρα να δούμε αν θα μας χωρέσουν οι Γελαδοσπηλιές.

-Στις Τρυπούλες να πάμε, είναι καλύτερα, ακόμα- ακόμα και στου Αϊ -Γιώργη...

-Στο Πάτωμα να πάμε.

Αργά βασανιστικά πέρασαν τον κάμπο και άρχισαν να ανηφορίζουν από το Μαυρονέρι.

“Ιταλοί! Γερμανοί! Έρχονται στρατιώτες! Φυγέτε, τρεχάτε! Πάμε στις σπηλιές. Τρεχάτε στο μοναστήρι. Γρήγορα στις Γελαδοσπηλιές, στο δάσος.”

-Πάμε μάνα, φεύγουμε. Δεν ακούς την καμπάνα;

-Φυγέτε εσείς ,εγώ δεν αφήνω το σπιτικό μου.

-Τι είναι αυτά που λες μωρέ-μάνα. Θα σε σκοτώσουν. Δεν χρωστάνε αυτοί καλό. Τις προάλλες στην Αμφίκλεια 10 χωριανούς εκτέλεσαν. Ετοιμάσου φεύγουμε.

- Δεν πάω πουθενά. Εδώ θα μείνω. Δεν αφήνω το βιος μου απροστάτευτο. Εσείς φυγέτε είστε άντρες, εσάς θέλουν. Μάνα τους γέννησε δεν θα κάνουν κακό σε μένα. Ότι Θεό και να πιστεύουν μάνα τους γέννησε, τη μάνα θα τη σεβαστούν. Δεν πιστεύω να 'ναι τόσο δειλοί να τα βάλουν με τα φουστάνια.

Έτσι έγινε, ότι είπε η μάνα, ότι είπε η γιαγιά, ότι είπε η μπάμπω. Οι άντρες και τα παιδιά έφυγαν στο βουνό. “Ω ευλογημένο βουνό, πόσες ψυχές γυναικόπαιδα θα σώσης όταν έλθουν τα χαλεπά χρόνια ” έλεγε ο Πατρο-Κοσμάς. Ο Παρνασσός θα γινόταν εκείνο το πρωί το καταφύγιο των ανθρώπων. Τα αγρίμια έπρεπε να παραμερίσουν ,τα αγρίμια του βουνού, γιατί τα αγρίμια της Ευρώπης είχαν καταλάβει το χωριό τους.

Άλλοι έμεναν ήδη από φόβο στη σπηλιά του Κατή προς το Παρόρι, άλλοι κατέφυγαν στις Γελαδοσπηλιές, στις Τρυπούλες, στη σπηλιά του Αη-Γιώργη, στον Πλατανάκο, στο Πάτωμα.

Κάποιοι ξεχύθηκαν μέσα στο δάσος για να γλιτώσουν και από τα βομβαρδιστικά που σκοτείναζαν τον ουρανό. Διακόσια εβδομήντα Στούκας έστειλε για την κατάληψη της μικρής σε έκταση αλλά μεγάλης σε ψυχή Ελλάδας, ο Φύρερ.

Η Δαύλεια είχε, λένε οι παλαιότεροι που ξέρανε, την ονομασία της από μια μεγάλη φωτιά στα παλιά τα σκονισμένα χρόνια όπου τα δέντρα καιγόntonταν σαν δαυλοί. Έμελλε αυτή η εικόνα να αναβιώσει και στα μάτια των νεοτέρων. Έπρεπε να το ζήσουν και αυτό. Δεν τους έφθαναν όλα τα άλλα τα κακά του πολέμου. Η πείνα, κακουχία, η εξαθλίωση, ο φόβος, η αγωνία έπρεπε να το ζήσουν και αυτό. Ακόμα και άλλη ονομασία αν είχε το χωριό από εκείνη την ημέρα θα άλλαζε. Έτσι λοιπόν η Δαύλεια μετά από ώρες-μέχρι το σούρουπο έβαζαν φωτιές-θύμιζε δαυλούς που σιγόκαιαν. Τρακόσια εξήντα τρία σπίτια τουλάχιστον, μαζί και το συμβολαιογραφείο, μαζί και ένας μύλος, άρχισαν να σιγοκαίουν, άλλοι τα ανεβάζουν στα τετρακόσια ή και πεντακόσια.

Χαρούμενοι οι Ιταλοί, άνθρωποι της μελωδίας και του μπελκάντο βλέπετε, αφού τελείωσαν τις παραγγελίες που είχαν να κάψουν συγκεκριμένα σπίτια, που φιλοξενούσαν αντάρτες, με την βοήθεια των "ράλληδων" συνέχισαν στην τύχη πλέον να καίνε σπίτια. Όμως τις ντράπηκαν, ξέρετε αυτές τις στενοκέφαλες χωριάτισσες που στην αρχή της ιστορίας μας δεν ήθελαν να αφήσουν τα σπιτικά τους, τις ντράπηκαν. Έστω και για λίγο έδειξαν ότι δεν είχαν εξ' ολοκλήρου αφομοιωθεί από το Τρίτο Ράιχ. Έδειξαν ότι τους είχε μείνει λίγο αίμα μεσογειακό. Ίσως οι λέξεις "φαμίλια" και "πίκολο" να άγγιξαν τις καρδιές τους ή ότι είχε απομείνει απ' αυτές. Όσες παρέμειναν στο χωριό δικαιώθηκαν. Τα έσωσαν τα σπίτια τους. Καμιά φορά η ρόκα και τα γυναικεία στήθη είναι πιο αποτελεσματικά από όλα τα όπλα του κόσμου. Τα έσωσαν στ' αλήθεια.

Πέρασαν ώρες που καίγανε και καίγανε και τελειωμό δεν είχανε. Διψάσαν και τότε βρέθηκαν στο δρόμο τους 5 Έλληνες να τους ξεδιψάσουν με το αίμα τους. Η αδυναμία μπροστά στα γυναικεία φορέματα θα γινόταν μένος εναντίον των πέντε εκείνων αντρών, τους οποίους σκοτωνοντάς τους άνανδρα, τους έκαναν αθάνατους. Γιατί μια και όλοι θα πεθάνουμε αυτό που κάνει την διαφορά είναι το πως θα πεθάνουμε. Έτσι λοιπόν ο Λουκάς Κοπανιάς, ο Θανάσης Καρδαράς, ο Σπύρος Μπακλαγής, ο Σπύρος Δελής και ο Αντώνης Αντωνίου (κατέληξε αργότερα από το ξύλο) δεν πέθαναν ποτέ γιατί πεθαίνει ότι ξεχνιέται και αυτοί δεν ξεχάστηκαν.

Δεν πέραγε η ώρα δεν κυλούσαν τα λεπτά.

-Άραγε κάψαν και το δικό μας; Αυτό που καίγεται είναι του μπαρμπα- Γιάννη και της γιαγιάς Τριάδας πρέπει να καίγεται.

-Να 'μεινε κανένα άραγε να βάλουμε το κεφάλι μας.

-Δεν λες που είναι άνοιξη. Θα τα ξαναφτιάξουμε τουλάχιστον γλιτώσαμε εμείς και τα παιδιά μας.

-Γλιτώσαμε; Θα ρθει χειμώνας και οι σοδείες μας καταστράφηκαν. Τι θα απογίνουμε, Θεέ μου και έχω 4 στόματα να θρέψω.

Επιτέλους ,έδωσε ο Θεός να βασιλεύσει εκείνη η ημέρα. Σαν να κράτησε κάτι παραπάνω αυτή η μαρτυρική ημέρα. Όλοι οι εφιάλτες από εκείνη την ημέρα που έφτασαν πληροφορίες ότι οι Ιταλοί θα 'ρθουν και στο χωριό μας βγήκαν αληθινοί. Ήρθαν , έκαψαν και έφυγαν.

Κάποιοι θα σχολιάσουν την απουσία των ανταρτών, αλλά μάλλον μεγαλύτερο κακό θα γινόταν αν εμφανιζόντουσαν και αυτοί.

Σουρούπουσε πλέον. Φεύγουν. Η σκόνη από τα καμιόνια σκεπάζει τον κάμπο. Τώρα είναι τα δύσκολα. Τώρα θα αποκαλυφθεί το μεγαλείο της ανθρωπίνης τραγωδίας. Τώρα θα δούμε τι σημαίνει homo hominy lupus (ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος).

Το κατέβασμα μαρτυρικό . Αγωνία για τις μανάδες που 'χαν μείνει πίσω.

-Δεν έπρεπε να τις αφήσουμε , δεν έπρεπε.

-Ελπίζω μήπως και σώθηκε το δικό μας σπίτι. Είναι πολλά όμως τα καμένα 400 και παραπάνω.Τι πιθανότητες έχουμε να γλίτωση το δικό μας;

Άλλοι κλαίγαν για τα σπίτια,άλλοι για το κακό που βρήκε το χωριό τους άλλα όλοι έκλαψαν αυτούς τους πέντε πατριώτες. Αυτούς που διάλεξαν να απελευθερωθούν πρώτοι απ' όλους. Λίγους μήνες αργότερα το Σεπτέμβριο του '43 με την συνθηκολόγησή τους οι Ιταλοί θα καταλάβαιναν τι σημαίνει μπότα φασιστική και εν ψυχρώ εκτέλεση.

Η φωτιά σιγόκαιε 6-7 ημέρες.Το καλαμπόκι και τα άλλα σιτηρά κήκαν γρήγορα αλλά τα βαμβάκια κάπνιζαν για μέρες ολάκερες. Οι κόποι τους γινόταν καπνός αργά και βασανιστικά. Ο "ιδρώτας τους" εξατμιζόταν σαρκαστικά. Όταν έχεις κοπιάσει να αποκτήσεις το βιο σου θυμάσαι καλά κάθε αντικείμενο που είχες και θα το αναγνώριζες και καμένο. Πολλοί λοιπόν πρόσεξαν ότι τα σπίτια τους είχαν πρώτα λεηλατηθεί. Αργότερα θα διαπιστώσουν ότι οι προίκες των κοριτσιών τους πουλιόντουσαν στη Λιβαδειά.Τα σπίτια λεηλατήθηκαν πριν καούν , ενδεχομένως να κήκαν για να κρυφθούν οι λεηλασίες των "ράλληδων"; Κάποια απ'αυτά θα αγοράζονταν από εύπορους Δαυλιώτες που είχαν εγκατασταθεί στη Λιβαδειά πριν τον πόλεμο και θα προσεφέροντο και πάλι στους ιδιοκτήτες τους.

Μεγάλη η καταστροφή. Σάμπως ήταν το πρώτο ή τελευταίο χωριό που θα στέναζε από τις καλοσύνες των Γερμανοιταλών;

Κάθε σπίτι θα φιλοξενούσε τους επόμενους μήνες μία και δύο οικογένειες ανάλογα με τον χώρο της.Το λίγο κατοχικό φαγητό (πίτουρα, χόρτα αλάδωτα βελανίδια, μπομπότα κ.λπ) θα μοιράζονταν σε περισσότερα στόματα. Μια αυτοσχέδια επιτροπή από τους Θεόδωρο Μουστρούφα, τον Αρμόδιο Δαλαμάγκα, Λουκά Λυμπέρη και Δήμο Μοιρογιάννη θα μαζέψει και θα μεταφέρει από την πεινασμένη Αθήνα ελάχιστα τρόφιμα και κάμποσα φάρμακα για μερική ανακούφιση. Πέρασε καιρός να 'ρθουν τα συνεργεία για τα σπίτια. Καιρός βασανιστικός. Κάποιοι κάτοικοι της Δαύλειας πρόσφυγες από τη Μ.Ασία θα ξαναβίωναν εκείνες τις μαύρες ημέρες της Μικρασιατικής Καταστροφής. Αν η μοίρα σε κυνηγήσει, θα σε φτάσει.

Τα σπίτια ξαναχτίστηκαν κάποτε, έγιναν και δίπατα κάποια απ' αυτά. Οι σοδείες αυξήθηκαν, πλεόνασαν. Η ζωή βρήκε τους κανονικούς της ρυθμούς. Η ελευθερία ήρθε στον τόπο. Όλα ξεχάστηκαν. Ή μήπως δεν ξεχάστηκαν στις καρδιές αυτών που ακούν ακόμα αεροπλάνα και σκιάζονται. Ή μήπως δεν ξεχάστηκαν στις καρδιές των ανθρώπων που τώρα ελεύθεροι πίνουν τον καφέ τους στην πλατεία αντίκρου στην επιτοίχια μαρμάρινη πλάκα με τα ονόματα των πεσόντων. Άραγε γιατί ονομάζονται πεσόντες αυτοί που πρώτοι ανασήκωσαν το αναστημά τους στους κατακτητές;

Τα ερωτήματα παραμένουν βασανιστικά. Ποιός ο λόγος αυτού του πολέμου; Μήπως αυτοί που τον προκάλεσαν κέρδισαν τίποτα, τελικά; Πως γίνεται χριστιανοί να αιματοκυλούν τον πλανήτη; Πως γίνονται πολιτισμένοι άνθρωποι θαυμαστές της αρχαίας ελληνικής σοφίας να προκαλούν τέτοιο ποταμό αίματος. Η ιστορία δεν τους δίδαξε τίποτα; Ότι το δίκιο στο τέλος βγαίνει θριαμβευτής, ακόμα δεν το 'μαθαν;

Δύο από τα τότε παιδιά κατέληξαν στις μαρτυρίες του λέγοντας:

“Ας μας αφήσουν επιτέλους να ζήσουμε ήσυχα και ειρηνικά. Ας αφήσουν τα συμφεροντά τους στην άκρη. Ας αφήσουν τα παιδιά όλου του κόσμου να χαμογελάνε και να παίζουν ανέμελα.” Αθανάσιος Μπαιρακτάρης (11χρονών το 1943).

“Αλλά τι σημασία έχουν τώρα όλα αυτά; Πέρασαν. Τώρα είμαστε φίλοι και αγαπημένοι!!! Έλα όμως που και τώρα αυτοί κοιτάνε να μας πιουν το αίμα. Κι εκεί που μας χρωστάγανε μας πήραν και το γάιδάρο που λέει και η παροιμία. Μακάρι ποτέ εσείς οι νέοι να μην δείτε τέτοιες μέρες.” Ιωάννης Παπαγεωργίου (19 χρονών το 1943).

Κεντρική πλατεία Δαύλειας. Ηρώων 1821-1943

ΠΕΣΟΝΤΕΣ ΕΛΛΗΝΟΙΤΑΛΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ 1940-41

ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ Λ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ Στρατιώτης. Γεννήθηκε στη Δαύλεια Βοιωτίας το 1912, του 50ού ΣΠ. Φονεύθηκε στο Μάλι Σπάνταριτ (βόρεια της Κλεισούρας) στις 9 Μαρτίου 1941.

ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ Γ. ΛΟΥΚΑΣ

ΜΠΑΙΡΑΚΤΑΡΗΣ Ι. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΠΑΙΡΑΚΤΑΡΗΣ Ι. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Στρατιώτης. Γεννήθηκε στη Δαύλεια Βοιωτίας το 1917, της Υπηρεσίας Διαλογής Λαφύρων. Φονεύθηκε σε αεροπορικό βομβαρδισμό στο Αλβανικό Μέτωπο στις 19 Απριλίου 1941.

ΜΠΑΙΡΑΚΤΑΡΗΣ Ι. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

ΠΑΠΑΡΟΥΝΤΑΣ ΤΡ. ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Στρατιώτης. Γεννήθηκε στη Δαύλεια Βοιωτίας το 1909, του 36^{ου} ΣΠ. Φονεύθηκε στην Πεσάνη (στενά Κλεισούρας) στις 18 Μαρτίου 1941.

ΚΩΤΣΟΝΑΣ Σ. ΑΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ Στρατιώτης. Γεννήθηκε στη Δαύλεια Βοιωτίας το 1911, του 36^{ου} ΣΠ. Φονεύθηκε στην Πεσάνη (νοτιοανατολικά του Τεπελενίου) στις 18 Μαρτίου 1941{13}

ΤΣΟΡΒΑΣ ΛΟΥΚΑΣ Στρατιώτης. Γεννήθηκε στη Δαύλεια Βοιωτίας το 1917, του 91 ΣΠ. Εφονεύθη βόρεια των Λουτρών Σιδηροκάστρου στις 8 Απριλίου 1941. [14]

Μνημείο Πεσόντων Δαυλιωτών. Δωρεά οικογένειας Λουκά Β.Λυμπερή. Κεντρική πλατεία Δαύλειας, Ι.Ν.Αγίων Αναργύρων

ΔΑΥΛΕΙΩΤΕΣ ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΥΠΟ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΤΟΧΗΣ

1941 -1944

ΚΑΡΟΥΖΟΣ Ν. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ *Ηγούμενος Ι.Μ.Προφήτου Ηλιού. Περιέθαλψε αντάρτες του 5/42 Τάγματος Ευζώνων. Εκτελέσθηκε στην κεντρική πλατεία της Άμφισσας, κάτω από το ηρώο του Ησαΐα Σαλώνων.*

ΚΩΤΟΥΛΑΣ Ν. ΑΒΕΡΚΙΟΣ *Ηγούμενος Ι.Μ.Σαγματά*
Εκτελέσθηκε, την άνοιξη του 1942, στον περίβολο της Ι.Μ.Σαγματά γιατί φιλοξενούσε αντάρτες.

ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ Κ. ΛΟΥΚΑΣ

ΔΕΛΛΗΣ Λ. ΞΑΝΘΗΣ

ΔΕΛΛΗΣ Ι. ΣΠΥΡΟΣ

ΚΑΠΑΡΟΣ ΗΛ. ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΑΡΑΜΠΕΛΟΣ	ΧΡ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ
ΚΑΡΔΑΡΑΣ	ΑΛ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΣ	Γ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΚΟΠΑΝΙΑΣ	Γ. ΛΟΥΚΑΣ
ΛΙΑΝΟΣ	Α. ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ	Λ. ΠΑΝΑΓΗΣ
ΜΠΑΚΛΑΓΗΣ	ΣΤ. ΙΩΑΝΝΗΣ
ΠΑΠΑΚΩΣΤΑΣ	Ι. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΑΤΣΑΛΟΣ	Δ. ΙΩΑΝΝΗΣ
ΠΑΤΣΟΥΛΑΣ	Γ. ΛΟΥΚΑΣ
ΠΡΑΓΙΑΝΝΗΣ	Λ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΤΡΟΓΓΥΛΑΚΟΣ	Δ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ
ΤΖΙΤΖΙΩΚΟΣ	Λ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ	Γ. ΙΩΑΝΝΗΣ

[15]

ΧΩΡΙΑ ΠΟΥ ΠΥΡΠΟΛΗΣΑΝ ΟΙ ΓΕΡΜΑΝΟΙΤΑΛΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ

- **23-10-1941** Γερμανικά στρατεύματα πυρπολούν σπίτια στο χωριό Μεσόβουνο της Κοζάνης
- **15-11-1942** Στο Λιβάδι Ελάσσονος αντάρτες επιτίθενται σε ιταλικό απόσπασμα την ώρα που επιχειρεί να λεηλατήσει τις περιουσίες των κατοίκων.
- **16-2-1943** Οι Φασίστες του Μουσολίμι πυρπόλησαν το χωριό Δομένικο Ελάσσονος.
- **12-3-1943** Ο Ιταλός φρούραρχος της Ελάσσονος Αστόνιο Βάλλι περικυκλώνει την ιστορικά Κωμόπολη Τσαρίτσανη και πυρπολούν 360 οικίες
- **10-4-1943** Οι Ιταλοί πυρπολούν τα χωριά Αγία Ευθυμία και Βουνιχώρα Παρνασσίδος
- **13-7-1943** Γερμανοί καίνε το Κεφαλόβρυσο Πωγωνίου.
- **25-7-1943** Οι Ναζί πυρπόλησαν τα χωριά Μουσιωτίτσα, Βούλιτσα, Παναγιά Πρέβεζας.
- **16-8-1943** Οι Ναζί πυρπόλησαν το χωριό Κομμένο Άρτας.
- **4-12-1943** Οι Γερμανοί πυρπολούν την μονή Ομπλού.
- **2-6-1944** Οι Γερμανοί έκαψαν το Δοξάτο Μακεδονίας.
- **10-6-1944** Ολοκαύτωμα Διστόμου. Οι Γερμανοί εκδικούμενοι για τις επιθέσεις των ανταρτών, εισέρχονται στο Δίστομο Βοιωτίας και εξολοθρεύουν ολόκληρο σχεδόν τον πληθυσμό, στα δε νήπια έσπαζαν τα κεφάλια τους στους τοίχους ή τα ξεκοίλιαζαν μπροστά στους γονείς τους. Τα θύματα ήταν 218,εκ των οποίων 20 βρέφη,15 παιδιά και 42 υπερήλικες. Υπεύθυνοι της σφαγής του Διστόμου είναι ο Γερμανός ταγματάρχης των Es-Es, Ρίκερτ στρατιωτικός διοικητής Λειβαδιάς, ο υπολοχαγός Χανς Ζαμπελ φρούραρχος της Λειβαδιάς, ο λοχαγός Κέφνερ, ο ανθυπολοχαγός Καρλ Πααρ διοικητής της Γκεστάπο Λειβαδιάς ,ο επιλοχίας Βυλλυ Τζανις και ο διερμηνέας Φραντλεϊν Γιοχαν .
- **14-8-1944** Οι Γερμανοί πυρπολούν το Πλατίστομο Φθιώτιδος.

[16]

ΛΟΙΠΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ ΜΑΙΟ ΤΟΥ 1943

7-5-1943 : Οι αντάρτες ανατινάσσουν τα ορυχεία μαγνησίου της Μεσσηνίας

8-5-1943 : Το υποβρύχιο «Παπανικολής» στην περιοχή του Ηρακλείου βυθίζει δύο φορτωμένα ιστιοφόρα 150 και 250 τόνων.

10-5-1943: Στην Αθήνα εκτελούν 7 και στον Πειραιά 4 ομήρους.

12-5-1943 : Το αντιτορπιλικό «Κανάρης», με κυβερνήτη τον Πλωτάρχη Κ. Δαμηλάτη, συμμετέχοντας στις στρατιωτικές επιχειρήσεις της Βόρειας Αφρικής, αποβιβάζει άγημα στην νησίδα Ζέμπρα πλησίον της Τύνιδας και συλλαμβάνει την φρουρά της 120 Ιταλούς και Γερμανούς.

29 -5-1943 Στη Φθιώτιδα, σ' επιδρομή στην Αταλάντη, σκοτώνουν 5 κατοίκους.

29-5-1943 : Το υποβρύχιο «Λάμπρος Κατσώνης» βυθίζει παρά την Σκιάθο γερμανικό μεταγωγικό σκάφος.

31-5- 1943: Κρήτη. Επιδρομή στα χωριά Σαχτούρια, Μαγαρικάρι, Καμάρες και Λοχρά (Ρεθύμνου και Ηρακλείου). Σύλληψη ομήρων και εκτέλεση.

[17]

Οκτώβριος 1944. Πανηγυρισμοί για την Απελευθέρωση.
Αθήνα, Φωτογραφικό Αρχείο Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος.
© Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος

« Χάριν όμως της ιστορικής δικαιοσύνης είμαι υποχρεωμένος να διαπιστώσω ότι από τους αντιπάλους, οι οποίοι μας αντιμετώπισαν, ήταν ιδιαίτερα ο Έλληνας στρατιώτης που πολέμησε με παράτολμο θάρρος και ύψιστη περιφρόνηση προς τον θάνατο. Συνθηκολογούσε τότε μόνον, όταν κάθε περαιτέρω αντίσταση ήταν αδύνατη και επομένως μάταιη» Αδόλφος Χίτλερ. [18]

ΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΑΣ

“Ως απόγονοι των ανθρώπων που θυσιάστηκαν για το χωριό μας θέλουμε να εκφράσουμε τα συναισθήματα μας. Αρχικά νιώθουμε οδύνη για τις υλικές και ψυχικές καταστροφές οι οποίες έχουν μείνει ανεξίτηλες μέσα στο πέρασμα του χρόνου. Επίσης, αισθανόμαστε απέχθεια και οργή για τους κατακτητές, οι οποίοι πριν από χρόνια σκότωσαν χωρίς έλεος πολλούς αθώους πολίτες και κατέστρεψαν τις περιουσίες τους. Όμως, είμαστε περήφανοι για τους προγόνους μας που θυσίασαν τις ζωές τους για να είμαστε εμείς ελεύθεροι και να ζούμε ειρηνικά. Τέλος, θα θέλαμε να συμπαρασταθούμε στους ανθρώπους όλης της γης που ακόμα και σήμερα βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση.” Δαύλεια 29-2-2016- Γ Τάξη Γυμνασίου -Σχ.Ετος 2015-16.

Τ'έχεις καημένε Παρνασσέ

Προς ανάμνηση αυτού του γεγονότος έχει γραφεί το παρακάτω παραδοσιακό τραγούδι που τραγουδιέται στις επετειακές εκδηλώσεις για το κάψιμο της Δαύλειας.

***Ωρέ τ' έχεις καημέ- τ' έχεις καημένε Παρνασσέ
τ' έχεις καημένε Παρνασσέ και στέκεις μαραμένος.***

***Μην είν' τα χιόνια σου πολλά και τα νερά σου κρύα;
Δεν είν' τα χιόνια μου πολλά και τα νερά μου κρύα,
βάλαν σφαγή στο Δίστομο, φωτιά στη μαύρη Δαύλεια
και στην καημένη Λειβαδιά κρεμάσαν παλικάρια.***

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΠΟΥ ΕΖΗΣΑΝ ΤΟ ΚΑΨΙΜΟ ΤΗΣ ΔΑΥΛΕΙΑΣ

1. Προσωπική Μαρτυρία Παπαγεωργίου Ιωάννη

Ονομάζομαι Ιωάννης Παπαγεωργίου. Γεννήθηκα το 1924. Το Μάιο του 1943 που οι Ιταλοί κάψανε τη Δαύλεια εγώ ήμουν 19 χρονών. Ήμασταν 4 αδέρφια. Εγώ ο μεγαλύτερος. Την ημέρα ήμασταν στο σπίτι. Το βράδυ φεύγαμε γιατί φοβόμασταν. Παίρναμε τα μουλάρια και πηγαίναμε στη σπηλιά του Κατή που είναι προς το Παρόρι.

Εκείνο το πρωί ακούγαμε πυροβολισμούς. Οι Ιταλοί είχαν πιάσει γύρω – γύρω το χωριό. Πήγαμε στην στρούγκα του Σαλιάγα και κάτσαμε όλοι μαζί. Η μάνα μου ήταν στο σπίτι. Όσοι βρίσκονταν μέσα στα σπίτια τους εκείνη τη μέρα δεν τα κάψανε. Κανένα σπίτι εδώ στη γειτονία δεν κάψανε γιατί σε όλα ήταν μέσα οι γυναίκες. Το μόνο σπίτι που κάψανε ήταν του Παναγιώτη του Πραγιάννη

Οι Ιταλοί εκείνη τη μέρα έκαναν και λεηλασίες. Πήραν λάδια, ρούχα, κ.λ.π.

Τις εκκλησίες δεν τις πειράζανε. Η εκκλησία των Αγίων Αναργύρων ήταν μισοφτιαγμένη. Δεν την είχαν τελειώσει ακόμα. Το σχολείο δεν το κάψανε. Το βομβάρδισαν όμως οι Ιταλοί μετά το κάψιμο λόγω των ανταρτών. Εγώ εκείνη την ημέρα είχα πάει για πουρνάρια στο «τρανό βαρκό». Ήρθε το αεροπλάνο, βομβάρδισε έξω από το χωριό. Έριξε στο σχολείο και στο σπίτι του Ανδρέα του Καρλή που βρίσκεται ακριβώς από πίσω.

Στην κατοχή η οικογένεια μας δεν πείνασε. Εκείνη την άνοιξη είχαμε σπείρει βαμβάκι. Άκουγε ο πατέρας μου που λέγανε ότι θα πεινάσουμε. Πήγαμε στα χωράφια που δεν είχαν φυτρώσει καλά το βαμβάκι ανοίξαμε λακουβίτσες και βάλαμε καλαμπόκι. Είχαμε σπείρει και σιτάρι. Αλέθαμε και τρώγαμε.

Αντάρτες υπήρχαν στο χωριό. Ήταν και αριστεροί και δεξιοί. Μεταξύ τους αυτοί δεν τα πήγαιναν καλά. Οι δεξιοί ήταν από την Αμφισσα, στο πλευρό του Ζέρβα. Αυτούς τους υποστηρίζανε οι Άγγλοι. Τους είχαν δώσει μάλιστα όπλα και στολές. Αντάρτες του Ζέρβα ήταν και συχωριανοί μας. Ο Παναγιώτης Τσιμτσιλής που ήταν και αξιωματικός. Ο Θανάσης ο Γιωργούσης και ο Βασίλης ο Μέλτος. Κάποιοι αντάρτες έρχονταν σαν πολίτες οργανωμένοι. Παίρνανε καλαμπόκι και μας δίνανε λίρες. Μ' αυτές τις λίρες αργότερα αγοράσαμε χωράφια.

Αργότερα ήρθαν και οι Γερμανοί. Ένα χάραμα κατά τις 4:00 με ξύπνησε ο πατέρας μου να πάω να ταΐσω τα ζωντανά. Λίγο αργότερα ήρθε η Μοιφογιάννενα. Χτύπησε την πόρτα και είπε στη μάνα μου ότι οι Γερμανοί είχαν κάνει μπλόκο. Είχε μάθει ότι ο Παπα-Γιώργης που ήταν και δάσκαλος είχε ζητήσει το μουλάρι του γείτονα του, του Κοντογιάννη για να πάει στη Λιβαδειά. Κατηφόρισε στα Λιακαίικα, εκεί τον σταμάτησαν οι Γερμανοί και τον γύρισαν πίσω. Ήρθε η μάνα μου στο κατώι και μου είπε να πάρω το μουλάρι και να φύγω. Βγαίνω πέρα προς τον Αι-Θυμιού. Βλέπω ψηλά κινήσεις. Νόμισα ότι ήταν κάποιοι άλλοι που είχαν φύγει απ' το χωριό νωρίτερα. Μου φωνάζουν Αλτ! Μπόνο γκρέκο {καλός έλληνας}τους απαντώ εγώ. Ο ένας από αυτούς με πυροβόλησε αλλά ευτυχώς δεν με πέτυχε. Μετά άρχισαν να λογομαχούν και εγώ ξέφυγα, άρχισα να τρέχω. Περνάω στου Κουκουγιάκου το μύλο. Έκανα τον κατήφορο και μετά πέρα προς το

καλογερικό. Ήξερα τα μονοπάτια. Στο μύλο του Κοσκινά λέγανε ότι ήταν Γερμανοί. Βλέπω δύο ανθρώπους που ερχόντουσαν. Φεγγάρι είχε. Ήταν ο Νικόλας και ο Στάθης ο Τρουμπούκης, συναντηθήκαμε, ανεβήκαμε στο Παρόρι και καθίσαμε όλη την ημέρα.

Στο χωριό άλλους τους επιστρατεύσανε και άλλους τους σκοτώσανε.

Παρ' όλα αυτά οι Γερμανοί ήταν αυτοί που έκαναν τις μεγαλύτερες καταστροφές και έσφαξαν χιλιάδες ανθρώπους. Αλλά τι σημασία έχουν τώρα όλα αυτά? Πέρασαν. Τώρα είμαστε φίλοι καλοί και αγαπημένοι !!! Έλα όμως που και τώρα αυτοί κοιτάνε να μας ποιούν το αίμα. Κι εκεί που μας χρεωστάγανε μας πήρανε και το γάιδαρο που λέει και η παροιμία.

Μακάρι ποτέ εσείς οι νέοι να μην δείτε τέτοιες μέρες.

**Εξιστόρηση γεγονότων από τον Ιωάννη Σ. Παπαγεωργίου στον εγγονό του Δ. Παπαγεωργίου
Φεβρουάριος 2016.**

2. Προσωπική Μαρτυρία Αθανασίου Μπαιρακτάρη

Το χωριό Δαύλεια της Βοιωτίας κήκε από τους Ιταλούς την άνοιξη του 1943.

Οι Γερμανοί και οι Ιταλοί βρίσκονταν στην αρχή του τέλους. Από παντού κακά μαντάτα. Προσπαθούνε να καταπνίξουν εστίες αντίστασης γι' αυτό γίνονται ακόμη πιο επιθετικοί και άγριοι. Μέσα σε αυτό το κλίμα αποφασίζουν να δώσουν ένα δείγμα της αγριότητας τους στη Βοιωτία. Αυτό είναι η αιτία. Η αφορμή είναι ότι οι αντάρτες είχαν κλείσει το δρόμο στη θέση << Καθαθά το μύλο >> .

Οι κάτοικοι μαθαίνοντας ότι οι Ιταλοί κατευθύνονταν προς το χωριό έφυγαν προς τα πάνω και πήγαν να κρυφτούν στις Γελαδοσπηλιές, στις Τρυπούλες, στη σπηλιά του Αι – Γιώργη και στο Πάτωμα κάποιοι πήγαν στην θέση Μαρτιάρη.

Από την φωτιά κήκαν πάρα – πολλά σπίτια. Τα μόνα που δεν έκαψαν ήταν οι εκκλησίες και τα ξωκλήσια.

Εκείνη την ημέρα σκότωσαν και 5-6 άτομα. Ο ένας από αυτούς ήταν Λουκάς Κοπανιάς.

Λίγες μέρες μετά το κάψιμο της Δαύλειας οι κάτοικοι άρχισαν να κατεβαίνουν στο χωριό και να μετρούν τις πληγές τους. Εκτός από τη φτώχεια τους και την πείνα τους τώρα είχαν και την έλλειψη στέγης.

Εγώ ήμουν τότε 11 χρονών. Ο πατέρας μας πρόσφυγας από την Μ. Ασία είχε πεθάνει από πνευμονία το 1937. Όταν κατεβήκαμε από τον Μαρτιάρη που κρυβόμασταν αντικρίσαμε το φτωχόσπιτο μας ολοσχερώς καμένο. Ευτυχώς ήταν άνοιξη και δεν έκανε πολύ κρύο. Κοιμόμασταν έξω. Τρώγαμε χόρτα αλάδωτα, βελανίδια και πίτουρα. Είχαμε την ορφάνια μας, την πείνα και δεν είχαμε και σπίτι.

Στην περιοχή μας έδρασαν αντιστασιακές δυνάμεις. Κατέβαιναν όταν έπεφτε το σούρουπο, στο χωριό και ζήτηγαν από τους νοικοκυραίους να τους δώσουν ότι είχαν για φαγητό. Δεν πείραζαν κανέναν έπαιρναν κανένα καρβέλι ψωμί και έφευγαν. Κάποτε μετά από πολλά χρόνια και ενώ βρισκόμουν σε κάποιο νοσοκομείο των Αθηνών γνώρισα κάποιον που νοσηλευόταν εκεί. Το επίθετό του ήταν Γερομιχάλης ήταν αντάρτης την περίοδο της κατοχής και μου έλεγε τα λημέρια τους στην περιοχή της Δαύλειας.

Ζήσαμε πολύ άσχημες καταστάσεις. Μας κυριεύαν άσχημα συναισθήματα. Φόβος και αγωνία. Πρόσωπα θλιμμένα, μάτια δακρυσμένα. Συναισθήματα που δεν θα έπρεπε να ξαναβιώσουν οι άνθρωποι και οι λαοί ολόκληροι στην εποχή που ζούμε. Κι όμως οι ηγέτες των χωρών αποφασίζουν για εμάς χωρίς εμάς. Υπάρχουν άνθρωποι που ζουν τέτοιες καταστάσεις και σήμερα που πονάνε, που υποφέρουν, που πεινάνε, που παίρνουν το δρόμο της προσφυγιάς.

Ας μας αφήσουν επιτέλους να ζήσουμε ήσυχα και ειρηνικά. Ας αφήσουν τα συμφέροντα τους στην άκρη. Ας αφήσουν τα παιδιά όλου του κόσμου να χαμογελάνε και να παίζουν ανέμελα.

Εξιστόρηση γεγονότων από τον Αθανάσιο Ι. Μπαϊρακτάρη στον εγγονό του Δ. Παπαγεωργίου Φεβρουάριος 2016.

3. Προσωπική Μαρτυρία Χρυσούλας Ρήγα

Η Δαύλεια κήκε την 5/5/1943 και ημέρα Τετάρτη από Ιταλούς. Ήρθε μια φάλαγγα 40 αυτοκινήτων. Είχαν ένα εύφλεκτο υλικό και μόλις πέταξαν ένα σπίρτο το σπίτι γινόταν στάχτη σε μισή ώρα. Κήκαν τετρακόσια σπίτια μαζί και το δικό μου.

Επίστευαν ότι επειδή είναι κοντά στον Παρνασσό θα βρίσκονται αντάρτες εδώ και για αυτό έκαψαν την Δαύλεια.

Σκότωσαν δυο άτομα τον Σπύρο Δελή και τον Λουκά Κοπάνια. Τον Αντώνη Αντώνιου τον έδειραν τόσο πολύ που κατέληξε μετά από ένα μήνα. Έκαψαν και το σπίτι του.

Η φάλαγγα ήρθε χωρίς να το ξέρουμε δεν μας είχε ειδοποιήσει κανείς. Από φόβο όμως μέναμε στις <<Γελαδοσπηλιές>> .

Τότε ήμουν δώδεκα και δεν πρόκειται να ξεχάσω το πρωινό εκείνο που ακούστηκαν τα όπλα τους. Αμέσως βγήκαμε από τις γελαδοσπηλιές για να δούμε τι συνέβη, προσεκτικά όμως για να μην μας δουν τα 40 αεροπλάνα. Είδαμε το χωριό τυλιγμένο στους καπνούς.

Την επόμενη μέρα ήρθαμε. Τα σπίτια ήταν στάχτη. Είχαν μείνει τα κεραμίδια γύρω-γύρω. Έπρεπε κάπου να μείνουμε. Μάζεψε η μάνα μου τα κεραμίδια και μας έφτιαξε ένα κατάλυμα χωρητικότητας δυο κρεβατιών με ένα ριχτό. Μείναμε εκεί μέχρι που ήρθε το συνεργείο για να φτιάξει το σπίτι μας. Μόλις είδαμε τις καταστροφές νιώσαμε φρίκη στενοχώρια για το κακό που προκάλεσαν .

Το σχολείο βομβαρδίστηκε το '43. Κανείς ευτυχώς δεν χτύπησε. Μόνο που σπάσαν τα τζάμια.

Οι μαθητές ήταν μέσα μαζί κι εγώ. Από τότε δεν ξαναπήγα στο σχολείο, είχαμε πάθει όλοι σοκ .

Δεν είναι καλό πράγμα ο πόλεμος ...κακουχίες πεινά και εξαθλίωση

Το πρωινό μας τότε ήταν τσάι με λάδι και αλάτι γιατί δεν είχαμε ζάχαρη. Αυτό να μη συμβεί πάλι ούτε στον αιώνα.

**Εξιστόρηση Χρυσούλας Ρήγα στον μαθητή της Γ Γυμνασίου Λάμπρο Δερβέναγα
Φεβρουάριος 2016.**

4. Προσωπική μαρτυρία Ιωάννη Γεωργίου

Η Δαύλεια κάηκε το Μάιο του 43 τότε ήμουν 6 χρονών.

Θυμάμαι που μας ξυπνήσαν στις 5 με 6 η ώρα το πρωί. Αμέσως βγήκα στο μπαλκόνι να δω τι γίνεται και είδα την φάλαγγα των Ιταλογερμανών να έρχονται από τον σταθμό.

Η μάνα μου πήρε εμένα και τις αδερφές μου Μάρθα και Σταυρούλα και τον αδερφό μου Παναγιώτη και πήγαμε να κρυφτούμε στον <<Πλατανάκο>> .

Γύρω στις 8 ακουστήκαν τα όπλα τους. Πήγαμε σε ένα σημείο που φαινόταν πλέον η φλεγόμενη Δαύλεια .

Όταν γυρίσαμε είδαμε τις καταστροφές των γειτόνων μας και τους συμπαρασταθήκαμε. Εμείς είχαμε κασίκες ,λάδια , ελιές, αυγά ,κρασιά, τα οποία τα είχαν πάρει για να τα φάνε εκείνοι .Τα σιτάρια ,τα βαμβάκια είχαν καεί . Οι καταστροφές ήταν μεγάλες. Η Δαύλεια είχε 800 σπίτια και τα 400 κάηκαν .

Την ημέρα εκείνη σκότωσαν τον Δελή και τον Κοπανιά.

Το σημείο που ήμασταν φαινόταν από τα αεροπλάνα ,αλλά την ώρα που πέρασαν κρυφτήκαμε για να μην μας δουν.

Αυτά που είδα να μην τα δούμε ποτέ ξανά γιατί ήταν πολύ δύσκολα .

***Εξιτόρηση από τον Ιωάννη Γεωργίου στον μαθητή της Γ Γυμνασίου Λάμπρο Δερβέναγα
Φεβρουάριος 2016.***

5. Προσωπική μαρτυρία Ευσταθίου Ιγγλέζου.

Το κάψιμο της Δαύλειας έγινε στις 5 Μαΐου 1943. Το χωριό το έκαψαν οι Ιταλοί, το είχαν καταλάβει πως θα το έκαιγαν γι αυτό το λόγο είχαν πάει τα ρούχα, τα τρόφιμα, τα ζώα και τις ζωοτροφές επάνω στο βουνό. Έμεινα πίσω από το κάστρο στις γελαδοσπηλιές, στις σάρες, στις λάκες και στο βουνό Πάτωμα.

Το χωριό το έκαψαν γιατί πέραγαν οι αντάρτες. Οι Ιταλοί θεώρησαν ότι πρέπει να καεί η Δαύλεια και τα γύρω χωριά του Παρνασσού για να χτυπήσουν τους αντάρτες.

Στην Δαύλεια κάηκαν 350 σπίτια και το τότε συμβολαιογραφείο. Εκείνη την περίοδο υπήρχε η λύμα δηλαδή η πείνα γιατί μπήκαν το 1941 τα στρατεύματα και πήραν από τον κόσμο τα πάντα. Πέθαναν περίπου 1.000.000 άνθρωποι σε όλη την Ελλάδα.

Μετά το γεγονός αυτό οι άνθρωποι δεν έμειναν με σταυρωμένα τα χέρια έτσι έσπειραν τα χωράφια τους για να έχουν να τρώνε. Τους ανθρώπους που κάηκαν τα σπίτια τους βόλεψε το χωριό στα υπόλοιπα σπίτια μέχρι να επισκευάσουν τα δικά τους.

Εκείνη την μέρα σκότωσαν δυο γέροντες ονόματι Λουκά Κοπανιά και Σπύρο Δελή. Επίσης έγιναν λεηλασίες πήραν τρόφιμα, ζώα και αντικείμενα αξίας.

Τα χωριά επίσης που κάηκαν ήταν η Σουβάλα, η Βελίτσα, η Μαριολάτα, η Αγόριανη και άλλα γύρω από τον Παρνασσό.

Εξιτόρηση γεγονότων από τον Ευστάθιο Ιγγλέζο στον εγγονό του Ευστάθιο Ιγγλέζο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ: Ευχαριστούμε για την βοήθειά τους

α) Τα παιδιά της κατοχής : ΒΕΛΛΙΟ Χρήστο, ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ιωάννη, ΔΑΛΑΜΑΓΚΑ Γεώργιο , ΔΕΛΛΙΟ Ευστάθιο, ΕΥΘΥΜΙΟΥ Ηλία (+2015), ΙΓΓΛΕΖΟ Ευστάθιο, ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ Δημήτριο (+2015), ΚΟΠΑΝΙΑ Λουκά, ΚΟΥΓΙΩΤΑ Μαρία, ΚΥΤΕΑ Ελένη, ΚΥΤΕΑ Ιωάννη, ΜΠΑΙΡΑΚΤΑΡΗ Αθανάσιο, ΜΠΑΚΩΡΟΥ Μαρία, ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Ιωάννη, ΠΕΤΡΟΥ Βασιλική, ΠΕΤΡΟΥ Λουκά, ΡΗΓΑ Χρυσούλα

β) Τον κ. ΠΡΑΓΙΑΝΝΗ Παναγιώτη για την ευγενική παραχώρηση των βιντεοσκοπημένων συνεντεύξεων καθώς και τον ΚΟΠΑΝΙΑ Λουκά μαθητή της Β' Λυκείου (τρισέγγονο του εκτελεσθέντος) για την τεχνική υποστήριξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

[1]Εφημερίδα «Η Δαύλεια» τεύχος 28, ημερομηνία έκδοσης Πέμπτη 11 Ιουνίου 1992.Αρθρογράφος : Αντώνιος Στιβακτάς

[2]Πηγή:Χρόνης Βάρσος-altpressfthiotida.com

[3]Πηγή:Κ. Δοξιάδη - ΑΙ ΘΥΣΙΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

[4] http://www.ime.gr/chronos/14/gr/1940_1945/resistance/index.html (2012)

[5] Αυτόθι.

[6] «Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου τη νύχτα της 25ης Νοεμβρίου 1942 δεν ήταν το μοναδικό στην Ελλάδα γεγονός όπου συνεργάστηκαν διάφορες μεταξύ τους παρατάξεις, ο ΕΔΕΣ και το ΕΑΜ εν προκειμένω. Ο Ναπολέων Ζέρβας και ο Άρης Βελουχιώτης μπόρεσαν έστω και για λίγο να παραμερίσουν τις διαφορές τους και υπό την καθοδήγηση των Βρετανών να συνεργαστούν για το εθνικό καλό.» Πρβλ. Θ. Καλλιανιώτη, «Το σαμποτάζ σχεδίασαν και οργάνωσαν Βρετανοί στρατιωτικοί»,Καθημερινή της Κυριακής της 10/10/2010

[7] <http://www.stoxos.gr/2012/04/26-1944.html> (2012)

[8]Πηγή:<http://boeotia.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=12768>

[9]Πηγή: <http://boeotia.ehw.gr/Forms/fLemmaBody.aspx?lemmaid=12768>

[10]Πηγή: Χρόνης Βάρσος-altpressfthiotida.com

[11] http://vrastamita.blogspot.gr/2012/07/blog-post_20.html

[12 α,β]«Ανάρτης στα Βουνά της Ρούμελης» (Β΄ τόμος) του Δημήτρη Νικ. Δημητρίου – Νικηφόρου.

[13-14]Πηγή:<http://viotiaplus.gr>

[15]Πηγη:Το χωριό μου η Δαύλεια.Λυμπέρης Λ.

[16]πηγή κειμένου : ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

[17]Το χρονικό του πολέμου. Αντωνάκος Αντώνης.Σπίνος Κων/νος.

[18]Δ. Βίτσου, Χίτλερ, Η ομιλία του για τη Βαλκανική εκστρατεία, εκδ. Περίπλους, Αθήνα 2010.